

۱۵۷۵ مجتمع آموزش عالی بنت الهدی

سرشناسه:	شیخ حمزه نوری، حسینه، ۱۹۷۹- م.
عنوان و نام پدیدآور:	تأثیر استعاره‌های مفهومی قرآن بر کلمات قصار امیرالمؤمنین علی (ع)/ حسینه شیخ حمزه نوری.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)، ۱۳۹۷.
مرجع تولید:	مجتمع آموزش عالی بنت‌الهدی
مشخصات ظاهری:	۲۷۶ ص.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۶۰۷-۶
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
موضوع:	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. . . نهج البلاغه -- کلمات قصار-- نقد و تفسیر
موضوع:	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. . . نهج البلاغه -- کلمات قصار
موضوع:	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. . . نهج البلاغه -- استعاره
موضوع:	قرآن -- استعاره؛ Metaphor -- Qur'an
موضوع:	استعاره -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام؛ Islam -- Religious aspects -- Metaphor
شناسه افروده:	جامعه المصطفی (ع) العالمية. مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)
رده بندی کنگره:	۹۱۳۹۷ ش/۰۹۴۲۳/۲۸ bp
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۹۵۱۵
شماره کتابشناسی ملی:	۵۵۶۵۹۰۸

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

تأثیر استعاره‌های مفهومی قرآن بر کلمات قصار امیرالمؤمنین علی (ع)
مؤلف: حسینه شیخ حمزه نوری
چاپ اول: ۱۳۹۷ ش / ۱۴۴۰ ق
ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)
● چاپ: نازجستان ● قیمت: ۳۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰ نسخه

مراکز پخش

- ایران، قم: خیابان معلم غربی (حجتیه)، نیش کوچه ۱۸
- تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴
- دورنگار: داخلی ۰۱۰۵ ۳۷۸۳۹۳۰۹۸ ۲۵
- ایران، قم: بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه. تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶

<http://buy-pub.miu.ac.ir> @pub_almostafa

با سپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: سید اباذر هاشمی هریکنندی
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: محمد باقر شکر
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی
- صفحه‌آرا: علی عبادی فرد

تأثیر استعاره‌های مفهومی قرآن بر کلمات
قصار امیر المؤمنین علی علیه السلام

حسنیه شیخ حمزه نوری

مجتمع آموزش عالی
بنت الهدی

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای بندی به دین و سنت در مدیریت همه جانبه کشورها بسیار چالش برانگیز می نماید. از این رو مطالعات و پژوهش‌های به روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، به ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می باشد. «جامعة المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم العالمية» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمّدی صلی الله علیه و آله و سلم «مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم» را تأسیس کرده است.

در پایان لازم می دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره مند سازند.

مرکز بین المللی

ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم

فهرست

۹.....	مقدمه
۱۳.....	۱. طرح تحقیق.....
۱۳.....	تعریف مسئله
۱۴.....	سؤال‌های پژوهش
۱۴.....	اهداف پژوهش
۱۵.....	ضرورت و اهمیت پژوهش
۱۵.....	فرضیه‌های پژوهش.....
۱۶.....	روش اجرای پژوهش
۱۶.....	جنبه‌های نوآوری.....
۱۷.....	محدودیت‌ها و کاستی‌های پژوهش
۱۷.....	ساختار تحقیق
۱۹.....	۲. مفهوم‌شناسی
۱۹.....	پیشینه
۲۲.....	تأثیر و رابطه قرآن کریم با نهج البلاغه
۲۵.....	تعریف استعاره
۲۸.....	استعاره مفهومی
۳۶.....	تفاوت‌های بنیادین استعاره در دیدگاه نوین و کلاسیک
۳۸.....	اصول استعاره مفهومی
۴۲.....	طرح‌واره تصویری در استعاره مفهومی.....

انواع استعاره مفهومی	۴۵
۱. استعاره وجودی	۴۶
۲. استعاره جهت‌ی	۴۷
۳. استعاره ساختاری	۴۹
نتیجه‌گیری	۵۰
مقدمه	۵۷
۱. استعاره پدیده‌ای یا جسمی	۵۹
استعاره پدیده‌ای علم	۶۰
استعاره پدیده‌ای ایمان و کفر	۶۶
استعاره پدیده‌ای گناه	۷۳
استعاره پدیده‌ای گمراهی	۷۷
استعاره پدیده‌ای حق و باطل	۸۱
استعاره پدیده‌ای مصیبت	۸۶
استعاره پدیده‌ای عمل	۹۰
استعاره پدیده‌ای صبر	۹۳
استعاره پدیده‌ای رحمت	۹۶
استعاره پدیده‌ای دنیا و آخرت	۹۸
۲. استعاره ظرف	۱۰۹
مقدمه	۱۰۹
استعاره ظرف قلب	۱۱۰
استعاره ظرف سینه	۱۲۴
استعاره ظرف دنیا و آخرت	۱۲۷
۳. استعاره‌های شخصیت بخشی	۱۴۱
مقدمه	۱۴۱
استعاره شخصیت بخشی مرگ	۱۴۳

فهرست ۷

- ۱۴۷..... استعاره شخصیت بخشی اجل
- ۱۴۹..... استعاره شخصیت بخشی حق و باطل
- ۱۵۱..... استعاره شخصیت بخشی طبیعت
- ۱۵۵..... استعاره شخصیت بخشی قلب
- ۱۶۰..... استعاره شخصیت بخشی دنیا
- ۱۶۶..... نتیجه گیری
- ۱۷۵..... مقدمه
- ۱۷۷..... ۱. استعاره جهتی بالا و پایین
- ۱۷۸..... استعاره جهتی بالا (فوق و علو)
- ۱۸۵..... استعاره جهتی بالا (سلطان)
- ۱۸۷..... استعاره جهتی بالا (رفع)
- ۱۹۳..... استعاره جهتی پایین (تحت و اسفل)
- ۱۹۵..... استعاره جهتی پایین (هبوط)
- ۱۹۷..... استعاره جهتی بالا و پایین (قیام و قعود)
- ۲۰۳..... استعاره جهتی بالا و پایین (نزول)
- ۲۰۷..... استعاره جهتی بالا و پایین (قوم)
- ۲۰۹..... ۲. استعاره جهتی پشت و جلو
- ۲۱۰..... استعاره جهتی پشت (خلف)
- ۲۱۳..... استعاره جهتی پشت (ادبار)
- ۲۱۴..... استعاره جهتی جلو (بین یدی)
- ۲۱۶..... نتیجه گیری
- ۲۲۳..... مقدمه
- ۲۲۴..... استعاره ساختاری زندگی
- ۲۲۴..... ۱. استعاره ساختاری زندگی سفر
- ۲۲۸..... ۲. دین به مثابه راه مستقیم

۳. شیطان به مثابه گمراه‌کننده ۲۳۱
۴. توبه به مثابه بازگشت به راه راست ۲۳۷
- استعاره ساختاری زندگی کالا ۲۴۰
- استعاره ساختاری زندگی متاع ۲۴۷
- استعاره ساختاری زندگی فریبنده ۲۵۳
- استعاره ساختاری زندگی گذرا ۲۵۴
- استعاره ساختاری زندگی خانه ۲۵۸
- نتیجه‌گیری ۲۶۲
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری نهایی ۲۶۷**
- استعاره‌های پدیده‌ای یا جسمی ۲۶۷
- استعاره ظرف ۲۶۸
- استعاره شخصیت‌بخشی ۲۶۸
- استعاره جهتی ۲۶۸
- استعاره ساختاری ۲۶۸
- پیشنهادها ۲۶۹
- کتابنامه ۲۷۱

مقدمه

هدف از نگارش این تحقیق، بررسی تأثیر سه استعاره شناختی وجودی، ساختاری و جهتی در زبان قرآن کریم بر کلمات قصار نهج البلاغه است که در چهارچوب رویکرد شناختی لیکاف و جانسون، «نظریه معاصر استعاره» صورت می‌گیرد و با بررسی این سه استعاره در این دو کتاب نفیس و والا قدر، به تأثیر و نکات اشتراک در جهان بینی و نگرش و اندیشه آنها پرداخته می‌شود.

به این صورت، حوزه‌های انتزاعی معنایی و مفاهیم دینی مذکور در قرآن کریم و کلمات قصار هر دو بسط شده و بر اساس نظریه شناختی و معنای زبانی، رابطه هردو مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

استعاره شناختی برخلاف نظریه کلاسیک استعاره که استعاره رأی موضوعی صرفاً ادبی و زبانی می‌داند، نظریه معاصر ادعا می‌کند؛ «به این معنا که استعاره، سازوکاری شناختی است و از طریق آن، قلمرویی تجربی به طور تقریبی بر قلمروی تجربی دیگری نگاشته می‌شود؛ به طوری که قلمروی دوم تا حدودی از قلمروی اول درک می‌گردد. قلمرویی که نگاشت می‌شود، قلمروی مبدأ یا دهنده نامیده می‌شود و قلمرویی که بر آن نگاشت

صورت می‌گیرد، قلمروی مقصد یا گیرنده نام دارد.^۱ بنابراین، چهارچوب این پژوهش، رویکردی نوین و شناختی است که در آن، بر زبان قرآن و زبان نهج البلاغه و درک مفاهیم بنیادین موجود در آن دو و ذهن بشر پرتو می‌افکند؛ تا مفهومی جدید و در نتیجه، درکی جدید بیافریند.

۱. آنتونیو بارسلونا، *استعاره و مجاز با رویکردی شناختی*، ص ۱۰.